

Василь Дем'янишин

д.е.н., професор, професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль,

Василь Дем'янишин

аспірант кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ

Засади системи модернізації бухгалтерського обліку фінансових ресурсів у державному секторі в умовах реформування системи управління публічними фінансами закладені в Конституція України [1], Бюджетному кодексі України [2], Законі України «Про Кабінет Міністрів України» [3] та інших законодавчих і нормативних актах. Сучасна система цього управління розвивається в умовах дуже складних зовнішніх і внутрішніх, об'єктивних і суб'єктивних викликів, загроз, пов'язаних з дуже багатьма чинниками. Тому держава постійно приділяє увагу питанням подолання і мінімізації впливу таких викликів і загроз. Серед таких заходів подібного спрямування відносимо схвалення Кабінетом Міністрів України розпорядження від 29.12.2021 р. № 1805-р. Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки [5].

Цим розпорядженням визначено дуже багато стратегічних цілей і напрямів їхньої реалізації, до яких віднесено реформування бухгалтерського обліку у державному секторі. У наведеному нормативному акті заходи реформування обліку передбачено здійснювати за чотирма напрямками: «... удосконалення національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі; удосконалення організаційних засад та якості виконання функцій бухгалтерських служб у державному секторі; підвищення якості інформації про загальний майновий стан і результати діяльності суб'єктів державного сектору та бюджетів; удосконалення розкриття в бухгалтерському обліку інформації про виконання державного і місцевих бюджетів» [5].

Стратегічні напрями напрацьовані на основі схваленого Кабінетом Міністрів України розпорядження № 437-р від 20.06.2018 р. «Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року» [4], завданнями якої є: «... удосконалення нормативно-правової бази з бухгалтерського обліку та фінансової звітності; удосконалення системи бухгалтерського обліку; підвищення прозорості та якості фінансової звітності; удосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації працівників бухгалтерських служб; створення та впровадження інформаційно-аналітичної системи ведення

бухгалтерського обліку та складення фінансової звітності суб'єктами державного сектору» [4].

Основним об'єктом обліку є фінансові ресурси державного сектору, зокрема бюджетні ресурси, ресурси Пенсійного фонду України та інших державних цільових фондів, фінансові ресурси підприємств, організацій та установ державної та комунальної форм власності. Облікова і звітна інформація про такі ресурси є базою для прийняття поточних та стратегічних управлінських рішень. Тому від якості такої інформації, її повноти і своєчасності залежать напрями подальшого розвитку суб'єктів державних фінансових відносин, ефективність реалізації державної фінансової політики.

Для реалізації стратегічних заходів Міністерству фінансів України доцільно разом з Міжнародною федерацією бухгалтерів розробити нові нормативно-правові акти стосовно національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі. Ці стандарти мають повністю відповідати міжнародним стандартам IPSAS.

Потребує удосконалення програма підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації працівників бухгалтерських служб щодо питань застосування нових національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, напрацювання концептуальних підходів до модернізації організації структури бухгалтерських служб суб'єктів фінансових відносин, розробки системи оцінювання якості роботи бухгалтерів.

Особливу увагу, на нашу думку, доцільно звернути на проблему удосконалення методології консолідації фінансової звітності, забезпечення механізму отримання інформації про майновий стан, розміщення та рух фінансових ресурсів, фінансові результати діяльності суб'єктів фінансових відносин державного сектору.

З метою розкриття інформації про стан виконання державних фінансових планів доцільно також удосконалити План рахунків бухгалтерського обліку, порядок його застосування відповідно до Європейських вимог.

Бажано доклато вивчити та вияснити можливість застосування у вітчизняній практиці правового досвіду європейських країн стосовно підготовки інформації, яка характеризує процес надходження та використання бюджетних ресурсів за методом нарахування, окреслити ризики достовірної інформації щодо розкриття у фінансовій звітності про результати виконання бюджетів, наукової обґрунтованості та об'єктивності прийнятих на основі такої інформації управлінських рішень.

Реалізація стратегічних завдань дасть змогу очікувати такі результати: «... підвищення рівня відкритості, достовірності та прозорості фінансової звітності з метою забезпечення ефективності прийняття управлінських рішень у сфері державних фінансів; забезпечення порівнянності показників фінансової звітності державного сектору України та державного сектору інших країн; забезпечення консолідації фінансової звітності на різних рівнях; запровадження якісно нової системи підготовки та перепідготовки кадрів бухгалтерських служб суб'єктів державного сектору; підвищення статусу керівників

бухгалтерських служб суб'єктів державного сектору та ефективності їх діяльності» [4].

Поряд з цим існують певні ризики, які можуть мати місце при реалізації даної стратегії. Так, в окремих суб'єктів господарювання державного сектору відсутня належна ІТ-інфраструктура, програмне забезпечення та обмежені ресурси для їх модернізації. Більшість показників фінансової звітності державного сектору України неможливо порівняти з аналогічними показниками інших країн. На різних рівнях управління відсутнє забезпечення консолідації фінансової звітності. Не завжди систему підготовки і перепідготовки бухгалтерських кадрів можна назвати новою та якісною. Статус керівників бухгалтерських служб окремих суб'єктів державного сектору є недостатньо високим, що знижує ефективність їхньої діяльності. Тому у процесі управління керівникам усіх рівнів доцільно акцентувати увагу на подоланні або мінімізації впливу названих ризиків.

Загалом, напрями модернізації бухгалтерського обліку фінансових ресурсів у державному секторі в умовах реформування системи управління публічними фінансами, на нашу думку, сприятимуть підвищенню ефективності управлінської діяльності в Україні та здатності досягнути стратегічних цілей державою у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 1.03.2023).
2. Бюджетний кодекс України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 1.03.2023).
3. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (дата звернення: 1.03.2023).
4. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.06.2018 р. № 437-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2018-р#Text> (дата звернення: 1.03.2023).
5. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1805-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-р#Text> (дата звернення: 1.03.2023).